

“Torba Yasa”dan çıkan vergiler...

M. Fatih Köprü

Eylül sonunda Meclis Başkanlığına sunulan yasa tasarısı, o günden bu yana gündemden hiç düşmedi. Sonunda, Mecliste kabul edilip, Cumhurbaşkanı'nın onayı ardından 5 Aralık 2017'de Resmi Gazete'de yayımlandı.

Birçok maddesi yayım tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına rağmen 2018, hatta 2019 başından itibaren uygulanacak maddeleri de bulunuyor.

Bu yazımızda, ikisi geçici madde olmak üzere toplam 126 maddeden oluşan bu yasanın vergisel düzenlemeleri üzerinde duruyoruz.

Kira beyannamesi verenler

Kira gelirlerini (gayrimenkul sermaye iradı) beyan eden mükellefler için geçerli bir değişiklik var. Hem de bu yıl aldıkları kiralari beyan ederken yeni hüküm kapsamında beyannamelerini verecekler.

Götürü gider yöntemini seçen (ki beyanname verenlerin çoğu bu yöntemi seçiyor) mükellefler için geçerli olan % 25'lik gider oranı % 15'e düşürüldü. Bu oranla bir yılda alınan kira tutarından, gider olarak düşülebilecek tutar belirleniyor. Oran değişikliği mükelleflerin indirebileceği gider tutarını azalttığından, ödeyecekleri gelir vergisini artırmış oluyor.

Bu değişiklik nedeniyle 2017 yılında elde edilen çeşitli kira tutarları üzerinden fazladan ödenecek gelir vergileri aşağıdaki tabloda yer alıyor.

2017 Yıllık Kira (Konut)	Eski Uygulama (7061 SK Öncesi)		Yeni Uygulama (7061 SK)		Fark Vergi
	Götürü Gider (% 25)*	Ödenecek Gelir Vergisi	Götürü Gider (% 15)*	Ödenecek Gelir Vergisi	
6.000	525	236,25	315	267,75	31,50
9.000	1.275	573,75	765	650,25	76,50
12.000	2.025	911,25	1.215	1.032,75	121,50
24.000	5.025	2.365	3.015	2.767	402

* Yıllık kira tutarından 3 bin 900 liralık istisna düşükten sonra kalan tutar üzerinden hesaplanmıştır.

İlave asgari geçim indirimi

2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında net ücretleri gelir vergisi tarifesi nedeniyle bin 404 liranın altına düşen ücretlilere, ilave asgari geçim indirimi ödenmek suretiyle net ücretlerinin tekrar bin 404 liraya çıkması sağlanacak.

Gelir vergisi tarifesi nedeniyle ücretlerinde bir düşüş olsa bile, net ücretleri bin 404 liranın altına düşmeyenler bu uygulamanın kapsamı dışındalar.

Yasa yeni yürürlüğe girdi. Ama yukarıdaki sorun nedeniyle bekâr asgari ücretlilerin Eylül ve Ekim ayına ilişkin net ücretlerinde gelir vergisi tarifesinden kaynaklanan düşüşler oldu. Bu aylarda çalışanlardan fazla kesilmiş olan vergiler işverenler tarafından Kasım ayına ilişkin muhtasar beyannamede AGİ tutarına eklenerek, personele ödenecek. Bu sayede problem geçici olarak çözülmüş oluyor. Bu geçici çözüm yerine, tarife dilimlerinin yükseltilmesi, hem bu sorunu kökten çözecek, hem de asgari ücretli olsun olmasın tüm ücretlilerin biraz nefes almasını sağlayacaktır.

Kurumlar vergisi oranı

Türkiye’de kurumlar vergisi oranı 2006 yılından beri yüzde 20 olarak uygulanıyor. Yeni yasa uyarınca kurumlar vergisi mükellefleri 2018, 2019 ve 2020 yılı vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançları üzerinden yüzde 22 oranında kurumlar vergisi ödeyecekler.

Özel hesap dönemi olanlar için yeni oran, belirtilen yıllar içinde başlayan hesap dönemlerinde uygulanacak.

Kurumların, aynı yıllara (2018, 2019 ve 2020) ilişkin olarak verilmesi gereken geçici vergi beyannamelerinde de yeni oranı (yüzde 22) kullanmaları gerekiyor. Buna göre ilk olarak 2018 yılı 1. dönem geçici vergi beyannamesindeki matrah üzerinden yüzde 22 oranında geçici vergi ödenecek.

Taşınmaz satışında istisna

Kurumlar, en az iki yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazları (gayrimenkul) satarlarsa kazancın yüzde 75’lik kısmından kurumlar vergisi ödemiyorlardı. Kurumlar vergisi yasasında istisna şartları (faaliyet konusu, tahsilat, 5 yıl boyunca fonda tutma gibi) ayrıntılı olarak yer alıyor.

Yeni yasayla bu istisnanın oranı 5 Aralık’tan itibaren geçerli olmak üzere yüzde 75’ten yüzde 50’ye düşürüldü. İstisnanın amacı göz önüne alındığında, yapılan değişiklik sonrasında eski cazibesini yitireceği anlaşılıyor.

Bankanın taşınmaz satışı

Bankalara borçları nedeniyle kanuni takibe alınmış olan kurumların, borçlarına karşılık gayrimenkullerini bankalara devretmeleri durumunda kazançları kurumlar vergisinden istisna olarak değerlendiriliyor. İstisna borçluların kefilleri ve ipotek verenlerin devrettikleri taşınmazlar için de uygulanıyor.

Bu şekilde edindikleri gayrimenkulleri elden çıkaran bankalar için de bir istisna söz konusu. Ancak bu istisna bankanın satıştan elde ettiği kazancın yüzde 75’ine uygulanıyordu. Yeni yasa ile 5 Aralık tarihinden itibaren bu oran da yüzde 50’ye düşürüldü.

Yasada ayrıca, bankalara olan borçlar için uygulanan bu hükmün kapsamını, finansal kiralama ve finansman şirketlerine olan borçları da kapsayacak şekilde genişleten bir düzenleme bulunuyor. Ancak bu hüküm 2018 başından itibaren uygulanacak.

Peşin fiyatlandırma anlaşmaları

Transfer fiyatlandırması uygulamasında, ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım satımında uygulanan fiyat veya bedelin tespitine ilişkin yöntemler, mükellefin talebi üzerine Maliye Bakanlığı ile anlaşarak belirlenebiliyor. Peşin fiyatlandırma anlaşması olarak adlandırılan bu yöntemde başvuru ve yenileme harcı ödenmesi gerekiyor. Harç tutarları 2017 yılında sırasıyla 57 bin lira ve 46 bin lira civarında.

Yeni yasa ile 5 Aralık tarihinden itibaren anlaşma süresince ödenmesi gereken bu harçlar kaldırıldı.

Motorlu taşıt vergileri

Binek otomobillere ilişkin 2018 yılında ödenecek olan motorlu taşıt vergileri de kesinleşti. Şu anda binek otomobili olanlar veya yılsonuna kadar almayı düşünenlerin 2018 yılında ödeyecekleri MTV tutarları; motor silindir hacmi 1.300 cm³ ve aşağı olan otomobiller için yüzde 15, diğerleri içinse yüzde 25 oranında artacak.

Buna göre, motor silindir hacmi 1.300 cm³ ve daha küçük, 1-3 yaş aralığında bir binek otomobilin vergisi, 646 liradan yüzde 15 artışla 743 liraya, yine aynı yaşta ama motor silindir hacmi 1.600 cm³'e kadar olanların vergisi ise bin 35 liradan yüzde 25 artışla bin 294 liraya çıkacak.

Asıl değişiklik 2018'den itibaren alınacak (tescil ettirilecek) binek otomobilleri için geçerli. Bu taşıtlardan, sadece motor silindir hacmine göre değil, aynı zamanda vergisiz fiyatına göre de farklı tutarlarda vergi alınacak. Vergisiz fiyatı 40 bin liradan düşük olan binek otomobillerin; motor silindir hacmi 1.300 cm³ ve daha küçük olanlarında artış yüzde 15, 1.600 cm³'e kadar olanlarında ise yüzde 25 olacak. Vergisiz fiyatı 40 bin liranın üstündeki otomobillerin vergisinde ise yüzde 50'ye varan artışlar olacak.

Örneğin motor silindir hacmi 1.300-1.600 cm³ aralığında olan ve vergisiz fiyatı 70 bin lirayı aşan bir otomobilin MTV'si, bin 35 liradan, yüzde 50 artışla 2018 yılında bin 553 liraya çıkacak.

Özel karşılıklar

Yeni yasa uyarınca finansal kiralama ve finansman şirketleri, ayırdıkları özel karşılıkların tamamını ayrıldığı yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alabilecekler. Ancak bunun için biraz beklemeleri gerekiyor. Çünkü bu düzenleme 2019 başında yürürlüğe giriyor.

Factoring şirketleri için ise kötü haber var. Söz konusu düzenleme, bu kurumların leasing ve finansman şirketleriyle aynı mevzuat kapsamında ayırdıkları özel karşılıkları kapsamıyor.

Engellilerin ÖTV istisnası

Engelliler, 5 yılda bir defaya mahsus olmak üzere, motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü geçmeyen binek otomobillerini herhangi bir tutar sınırlaması olmaksızın ÖTV'siz alabiliyorlardı.

Yeni yasayla; motor silindir hacminin 1.600 cm³'ü aşmaması şartı kaldırılmakla birlikte yeni bir parasal sınır getirildi. Buna göre 2018 yılı başında itibaren engelliler, motor silindir hacmi ne olursa olsun, bedeli 200 bin lirayı aşmayan binek otomobillerini ÖTV'siz alabilecekler. 200 bin liralık bedel; hesaplanması gereken özel tüketim vergisi ve diğer her türlü vergiler dahil toplam fiyatı ifade ediyor.

Emlak vergisi

Bu yıl Takdir Komisyonları tarafından emlak vergilerine baz olmak üzere 2018 yılı için arsa ve arazi metrekare birim değerleri belirlenmişti. Bazı yerlerde geçen yıla göre çok yüksek belirlenen bu değerler itirazları da beraberinde getirmişti.

Yeni yasayla bu artışlara bir sınır getirildi. Buna göre Takdir Komisyonlarınca 2017 yılında 2018 yılı için takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin 2017 yılı için uygulanan birim değerlerinin yüzde 50 fazlasını aşması durumunda, 2018 yılı emlak vergilerinin hesabında 2017 değerinin % 50 fazlası esas alınacak.

Dava açmış olanlar

Daha önce takdir komisyonu kararlarının iptali talebiyle dava açmış olan mükellefler yüzde 50'lik artışı makul buluyorlarsa davadan feragat edebilirler. Bu durumda 2018 emlak vergileri yüzde 50 oranında artırılmış arsa metrekare birim değerleri baz alınarak hesaplanacak.

Artış oranının yüzde 50'den daha düşük olması gerektiğini düşünen mükellefler ise davalarını takibe devam edebilirler. Dava sonucunda artış için % 50'den daha yüksek bir oran tespit edilmesi durumunda onlar için de yasadaki % 50 artış oranı uygulanacaktır.

Ödeme emrine itiraz 15 gün

Vergi borcunu vadesinde ödemeyenlere 7 gün içerisinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları gerektiği ödeme emri ile bildiriliyor. Ödeme emrine itiraz veya mal bildiriminde bulunma için mükellefin tebliğ tarihinden itibaren 7 günlük süresi bulunuyor. Bunun yanında ihtiyati hacze ilişkin dava açma süresi ve teminatlı alacakların paraya çevrilmesinden önce borçluya yapılacak tebliğ ile verilen ödeme süresi de 7 gün olarak uygulanıyor. Yeni yasa ile yukarıdaki 7 günlük süreler, 2018 başından itibaren 15 güne çıkarılıyor.

Kısa kısa...

- Mobil haberleşme hizmetleri ve mobil internet servis sağlayıcılığı hizmetlerinde özel iletişim vergisi (ÖİV) oranı 1 Ocak 2018'den itibaren % 7,5 olarak belirlendi. Böylelikle cep telefonu konuşmanın vergisi düşerken, internetin vergisi artmış oluyor.

- Şans oyunları ile gerçek ve tüzel kişilerce düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyeler üzerinden yüzde 10 oranında kesilen veraset ve intikal vergisinin oranı yüzde 20'ye çıkarıldı. Yeni yılda uygulanmaya başlayacak.
- Meyve ve sebze suları, sade ve meyveli gazozlar, limonata, maden suyu ve alkolsüz biralar gibi birçok içecek yeni yıldan itibaren ÖTV'li olacak. Vergi oranı yüzde 10 olarak belirlendi. Makaronlar da (sigara kağıdı) 5 Aralık tarihinden itibaren ÖTV kapsamına alındı.
- Bankalara borçlu olanların ve kefillerinin borçlarına karşılık taşınmaz ve iştirak hisselerinin bankalara devri KDV'den istisnayı. 2018 başından itibaren istisnanın kapsamı, finansal kiralama ve finansman şirketlerine yapılan söz konusu devirleri de kapsayacak şekilde genişletiliyor. Ayrıca bu taşınmaz ve iştirak hisselerinin finansal kiralama ve finansman şirketlerince devir ve teslimi de KDV'den istisna olacak.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın FATİH (Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesine ilişkin olarak KDV, özel iletişim vergisi, gümrük vergisi, özel tüketim vergisi, damga vergisi ve harç istisnaları getirildi. İstisna şartları yasada ayrıntılı olarak yer alıyor.
- Türkiye'de ikametgahı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi bulunmayanlar tarafından katma değer vergisi mükellefi olmayan gerçek kişilere elektronik ortamda sunulan hizmetlere ilişkin katma değer vergisi, bu hizmeti sunanlar tarafından beyan edilip ödenecek. Yeni yılda yürürlüğe giriyor.
- 2018 başından itibaren, uluslararası roaming anlaşmaları çerçevesinde yurt dışından alınan roaming hizmetleri ile bu hizmetlerin Türkiye'deki müşterilere yansıtılması faaliyetleri KDV istisnası kapsamına alındı.
- Sadece, Türkiye'de kurulu borsalarda gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) istisnası uygulanıyordu. Bu hüküm değiştirilerek, işlemin yapıldığı yere bakılmaksızın tüm vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ilişkin muamelelerin ve bu muameleler sonucu lehe alınan paraların 2018 başından itibaren BSMV'den istisna edilmesi sağlandı.
- Kurumların imalat sanayiine yönelik yatırım teşvik belgesi kapsamında 2017 yılında gerçekleştirdikleri yatırım harcamaları için yatırım teşviklerinden daha yüksek oranda faydalanmasına imkan sağlayan düzenlemenin süresi 2018 yılını da kapsayacak şekilde uzatıldı.
- İmalat sanayiine yönelik teşvik belgeli yatırımlar kapsamında yapılan inşaat işleri nedeniyle 2017 yılında yüklenilen ancak indirim yoluyla telafi edilemeyen KDV tutarları iade alınabiliyor. Yeni yasa uyarınca bu iade hakkı 2018 yılında da kullanılabilir.

Bu yazı Ekonomist dergisinin 10 Aralık 2017 tarihli 2017/50. sayısında yayınlanmıştır.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.